

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การยกระดับศูนย์การเรียนรู้ โคก หนอง นา พุทธอารยเกษตร
สู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชนต้นแบบอย่างยั่งยืนจังหวัดขอนแก่น
Upgrading the Khok Nong Na Buddhist Civilization Learning Center to
become a model sustainable community learning center in
Khon Kaen Province

โดย

พระราชพัฒนวัชรบัณฑิต, รศ.ดร.

รองอธิการบดีวิทยาเขตขอนแก่น

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

พ.ศ.๒๕๖๗

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากเอมา ออร์แกนิก

MCU RS 800767222

ความสำคัญของปัญหา

“ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ที่มีสาเหตุหลักมาจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไร้ขอบเขตของเกษตรกร ได้ส่งผลกระทบในวงกว้างต่อสมดุลระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม การเกิด ปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เป็นภัยคุกคามต่อแหล่งผลิตอาหาร เช่น ความแห้งแล้ง น้ำท่วม โรคระบาดศัตรูพืช และอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาวะวิกฤตที่ส่งผลกระทบต่อภาคการเกษตรอย่างมาก คือ การเกิดภัยแล้งที่นับวันจะมีความรุนแรงเพิ่มขึ้นในทุกปี”

“กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ได้จึงมีการขับเคลื่อนโครงการ “โคก หนอง นา โมเดล” ซึ่งเป็นการผสมผสานของเกษตรทฤษฎีใหม่ร่วมกับภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่นั้น ๆ เป็นการจัดการสภาพแวดล้อมที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติโดยประชาชนนำสิ่งที่มีอยู่นั้นมาส่งเสริมทำให้เกิดความสำเร็จในการทำเกษตรกรรมโดยเร็ว และเป็นระบบมากขึ้น”

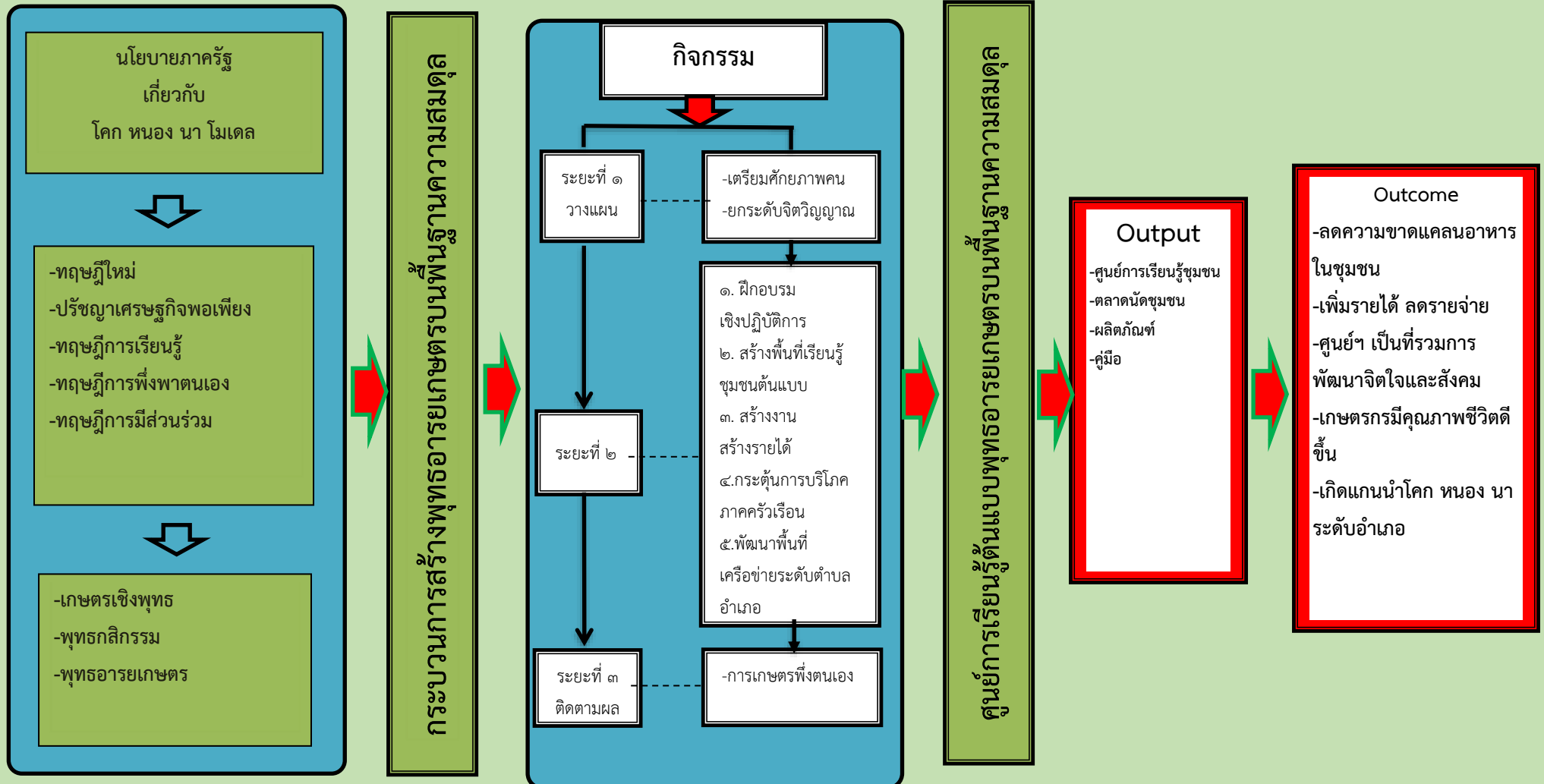
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โคก หนอง นา พุทธอารยเกษตรสู่การเป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชนต้นแบบอย่างยั่งยืน จังหวัดขอนแก่น

๒. เพื่อพัฒนากิจกรรมและผลิตภัณฑ์ศูนย์การเรียนรู้ โคก หนอง นา พุทธอารยเกษตรสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชนต้นแบบอย่างยั่งยืนจังหวัดขอนแก่น

๓. เพื่อพัฒนาเครือข่ายศูนย์เรียนรู้ โคก หนอง นา พุทธอารยเกษตร จังหวัดขอนแก่น สู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชนต้นแบบอย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

๑) รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ศูนย์การเรียนรู้ โคก หนอง นา พุทธอารยเกษตรสู่การเป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชนต้นแบบอย่างยั่งยืน จังหวัดขอนแก่น มีองค์ประกอบของรูปแบบ ๕ องค์ประกอบ ได้แก่ ๑) หลักการ ๒) วัตถุประสงค์ ๓) เนื้อหา ๔) กระบวนการ ๕) การวัดและประเมินผล ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

๒) การพัฒนากิจกรรมและผลิตภัณฑ์ศูนย์การเรียนรู้ โคก หนอง นา พุทธอารยเกษตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น พบว่า มีกิจกรรมที่เกิดจากหลักสูตรจำนวน ๖ หลักสูตร มีผลิตภัณฑ์ ๘ อย่าง ได้แก่

- (๑) ปุยอัดเม็ดใบไม้หมักขี้วัวผสมเชื้อราไตรโคเดอร์มา
- (๒) ดินโคกหนองนาขอนแก่นผสมพร้อมปลูก MCKUK ORGANIC
- (๓) ปุยกระดุกป่น
- (๔) ปุ๋ยน้ำอะมิโน
- (๕) กาแฟ
- (๖) มัลเบอร์รี่อบแห้ง
- (๗) ไวน์มัลเบอร์รี่
- (๘) จุลินทรีย์หน่อกล้วย

๓) การพัฒนาเครือข่ายศูนย์เรียนรู้ โคก หนอง นา พุทธอารยเกษตร จังหวัดขอนแก่น สู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชนต้นแบบอย่างยั่งยืน พบว่า เครือข่ายได้ร่วมทำกิจกรรมด้วยกัน คือ

(๑) กิจกรรมเปิดตลาด พุทธอารยเกษตร มจร ขอนแก่น ครั้งที่ ๑ ณ โคก หนอง นา พุทธอารยเกษตร มจร ขอนแก่น ตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๘ มีผู้เข้าร่วมกิจกรรม ๒๐๐ คน (<https://kkn.mcu.ac.th/?p=1967>)

(๒) กิจกรรมเปิดตลาด “อีสานเปลี่ยนโลก โคก หนอง นา พุทธอารยเกษตร” เมื่อวันศุกร์ ที่ ๒๕ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๘ มีผู้เข้าร่วมกิจกรรม ๓๐๐ คน (<https://kkn.mcu.ac.th/?p=3540>)

(๓) มีเครือข่ายเกิดขึ้นจากการทำวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

(๓.๑) เครือข่าย โคนง หนอง นา จังหวัดขอนแก่น ๒๖ แห่ง

(๓.๒) เครือข่ายผู้นำการเปลี่ยนแปลงจังหวัดขอนแก่น ๒๖ แห่ง

(๓.๓) เครือข่ายเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น ๒๖ แห่ง

๔) ผลลัพธ์ศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบพุทธอารยเกษตรบนพื้นฐานความสมดุล

(๑) ลดความขาดแคลนอาหารในชุมชน

(๒) เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย

(๓) เป็นศูนย์รวมการพัฒนาจิตใจและสังคมในชุมชนและท้องถิ่นอื่น

(๔) เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

(๕) เกิดแกนนำโคนง หนอง นา ระดับอำเภอ

โคก หนอง นา พุทธอารยเกษตร มจร ขอนแก่น

ภาพประกอบ

กิจกรรมเปิดตลาดครั้งที่ ๑

วันพฤหัสบดีที่ ๓ เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๖๘ เวลา ๐๙.๐๐ น. พระราชพัฒน์วัชรบัณฑิต,รศ. ดร. รองเจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น, เจ้าอาวาสวัดธาตุพระอารามหลวง, รองอธิการบดีวิทยาเขตขอนแก่น เมตตาเป็นประธานฝ่ายสงฆ์ และนายประจวบ รักแพทย์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น ให้เกียรติเป็นประธานเปิด โครงการพัฒนา โคก หนอง นา พุทธอารยเกษตร

กิจกรรมเปิดตลาด “อีสานเปลี่ยนโลก โคนง นา พุทธอารยเกษตร”

วันศุกร์ ที่ ๒๕ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๘ เวลา ๑๐.๐๐ น. พระเดชพระคุณพระพรหมวัชรธีรจารย์, ศ.ดร. อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระเดชพระราชนิพนธ์วัชรบัณฑิต, รศ.ดร. รองอธิการบดีวิทยาเขตขอนแก่น, รองเจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น พร้อมด้วยผู้บริหาร มจร เยี่ยมชมตลาด “อีสานเปลี่ยนโลก โคนง นา พุทธอารยเกษตร”

